

Nové výzkumné projekty v odpadech

Bohumil Černík¹, Zdenka Kotoulová², Marie Tichá³

1 ENZO, ing. Bohumil Černík, cernik.bohumil@centrum.cz

2 SLEEKO, ing. Zdenka Kotoulová, kotoulova@quick.cz

3 MT KONZULT, Ing. Marie Tichá, marie.ticha@iol.cz

Abstrakt

V listopadu 2007 byly zahájeny dva výzkumné projekty Ministerstva životního prostředí.

Výsledky obou projektů mohou významně přispět k poznání v oblasti produkce živnostenských odpadů a v právě probíhajících diskusích o zvýšení vratnosti nápojových obalů. Projekt "Identifikace prevenčního potenciálu živnostenských odpadů v ČR a jeho uplatnění v praxi" (SLEEKO Praha, 2007 – 2010) je zaměřen na stanovení produkce odpadů v různých typech živností, na optimalizaci nákladů obcí na nakládání s živnostenskými odpady a na prevenci vzniku těchto odpadů. Cílem projektu "Porovnání environmentálních dopadů nápojových obalů v ČR metodou LCA" (MT KONZULT Děčín, 2007 – 2009) je popsat objektivním, transparentním a vědeckým postupem environmentální dopady spojené s celým životním cyklem nápojových obalů na českém a moravském trhu. Jedná se o první takto komplexní posouzení životního cyklu (life cycle assessment – LCA) nápojových obalů v ČR a bude jistě významným příspěvkem v řadě obdobných studií provedených v zemích EU.

Klíčová slova: živnostenské odpady, nápojové obaly, LCA

V listopadu 2007 byly zahájeny dva výzkumné projekty Ministerstva životního prostředí.

Výsledky obou projektů mohou významně přispět k poznání v oblasti produkce živnostenských odpadů a v právě probíhajících diskusích o zvýšení vratnosti nápojových obalů.

Živnostenské odpady

Projekt "Identifikace prevenčního potenciálu živnostenských odpadů v ČR a jeho uplatnění v praxi" (SLEEKO Praha, 2007 – 2010) je zaměřen na stanovení produkce odpadů v různých typech živností, na optimalizaci nákladů obcí na nakládání s živnostenskými odpady a na prevenci vzniku těchto odpadů. Produkce odpadů ze služeb (živnostenských odpadů) – obchod, služby, drobná výroba, úřady, hotely, restaurace, doprava, banky, sportovní a kulturní

zařízení, hřbitovy apod. je v ČR a podle provedených rešerší i v zemích EU velkou neznámou. Situaci komplikuje i fakt, že neexistuje jednotná evropská terminologie a metodika sledování kvantitativních a kvalitativních charakteristik těchto odpadů.

Zadání tohoto projektu předcházely v ČR dvouletý projekt sledování produkce odpadů ze služeb zadaný a financovaný autorizovanou obalovou společností EKO-KOM, a. s. Přestože získané konkrétní výsledky i vyvinutý výpočetní software jsou vnitřními informacemi této společnosti, publikované agregované závěry dokládají, že odpady ze služeb jsou daleko významnější složkou komunálních odpadů, než se původně předpokládalo. A to jak z hlediska samotné produkce, tak i z důvodů výskytu nebezpečných odpadů a druhotných surovin.

Metodický postup stanovení produkce odpadů ze služeb, který se v projektu EKO-KOMu osvědčil, bude aplikován i v projektu MŽP. Spočívá v šetření u provozovatelů vybraných typů služeb prováděných vyškolenými tazateli (metoda face-to-face). Sledují se nejen druhy a množství vznikajících odpadů za minulé roky, ale i odhad trendů produkce do budoucna, způsoby shromažďování odpadů, vedení evidence, smluvní vztahy, bariéry, informační potřeba apod. Sofistikované statistické zpracování takových dat poskytuje nejen informace o vlastních odpadech (v matici CZ-NACE/EWC), ale dovoluje odvozovat další užitečné konsekvence. Například o podílu živností bez smluvního vztahu, tedy tzv. free-riders.

Na základě poznatků z projektu EKO-KOM lze konstatovat, že jak vlastní metodický postup, tak forma prezentace výsledků (definice služby pomocí kódu CZ-NACE a odpadů pomocí kódů Katalogu odpadů) by mohl být příspěvkem ČR k budoucímu celoevropskému postupu sledování odpadů ze služeb.

Reálným předpokladem je, že informace o produkci odpadů v jednotlivých typech služeb budou významným nástrojem obcí v optimalizaci systému nakládání s komunálním odpadem (kontrolní činnost, rozmístění nádob, svozové trasy) a mohou i přispět k rovnoprávnějším vztahům obcí se smluvními svozovými společnostmi. Nástroje prevence vzniku odpadů ze služeb budou koncipovány na motivačních podnětech ze strany obcí (kontrolní činnost, poskytování informací), profesních sdružení (prevenční manuály, e-learningový kurz) i samotných zákazníků služeb (environmentální značení, zelený úřad).

Nápojové obaly

Cílem projektu "Porovnání environmentálních dopadů nápojových obalů v ČR metodou LCA" (MT KONZULT Děčín, 2007 – 2009) je popsat objektivním, transparentním a vědeckým postupem environmentální dopady spojené s celým životním cyklem nápojových obalů na českém a moravském trhu. Jedná se o první takto komplexní posouzení životního cyklu (life cycle assessment – LCA) nápojových obalů v ČR a bude jistě významným příspěvkem v řadě obdobných studií provedených v zemích EU.

Předmětem studia jsou vratné i nevratné obaly na nealkoholické nápoje, pivo a mléko v materiálech, objemech a provedeních vyskytujících se na našem trhu. Rešeršní práce se základními zdroji informací o nápojovém trhu (studie společností pro výzkum trhu Nielsen

Consulting a Canadean) ukázaly, že prvním krokem studie bude pravdivý a úplný popis výrobních a importních kapacit a odpovídajících distribučních a prodejních kanálů. První vstupní konzultace u významného globálního subjektu na trhu nealkoholických nápojů a u výrobce nejtradičtějšího českého piva tyto závěry jen potvrdily.

Součástí popisu životního cyklu obalů bude samozřejmě i fáze opětovného použití, využití či odstranění obalů jako odpadů. Předpokladem využitelnosti výsledků této studie je intenzivní komunikace se zadavatelem – Ministerstvem životního prostředí o přesné specifikaci předmětu projektu. Očekává se totiž, že získané informace budou jedním z rozhodovacích podkladů k záměrům na rozšíření sortimentu vratných nápojových obalů v ČR.

New research projects in wastes

Bohumil Černík¹, Zdenka Kotoulová², Marie Tichá³

1 ENZO, ing. Bohumil Černík, cernik.bohumil@centrum.cz

2 SLEEKO, ing. Zdenka Kotoulová, kotoulova@quick.cz

3 MT KONZULT, Ing Marie Tichá., marie.ticha@iol.cz

Abstract

On December 2007 has been started two science projects financed by the Ministry of environment Czech Republic. We hope that issue of both of this projects can considerable contribute to cognition of production of waste on trade and help to running discussion about turnaround of drinking packaging. Project “Identification of prevention potential of waste on trade in the Czech Republic and its pplying” (SLEEKO Praha, 2007 – 2010) addresses on appointing on production of waste in different trades, on optimalization of municipalities costs on waste on trade treatment and on prevention of this wastes. Aim of project “Comparing environmental impacts a drinking packaging in the Czech Republic by LCA methodology” (MT KONZULT Děčín, 2007 – 2009) focusing on objective, transparent and scientific description of environmental impacts joint with whole life cycle drinking packages on Czech and Moravian market. It is first complex assessment of this type of waste in the Czech Republic and we hope it would be important contribution to other studies in EU countries.

Keywords: wastes from trade and crafts, beverage package, LCA